

A VEGYIPAR ÉS A BIOTECHNOLÓGIA KULCSSZEREPBEN

A szegedi gazdaság árnyalatai

— Kérjük, röviden ismertesse a szegedi gazdaság 1986-os tendenciáit.

— Tavaly kicsit több volt a kedvezőtlen jelenség gazdasági környezetünkben, mint a kedvező. Egyértelműen siker a mezőgazdaság teljesítménye. Az aszály ellenére nincs veszteséges termelőszövetkezetünk. A nehezebb körülmények ellenére a gazdálkodás más területein is — a Délép kivételével — a gazdálkodó egységeknek sikerült elkerülni a veszteséget. Am a nagyobb arányú termelésnövekedésre tavaly is hiába vártunk. Sajnos, tovább csökkent az export, különösen a dollár elszámolás. Továbbra is gond az anyagellátás; nemcsak az importból származó alapanyagok hiányoznak időnként, hanem azok is, amelyeknek szállítójuk hazai vállalat. Ez főként a vegyipari üzemeket érintette kellemtelenül. Ha a hiánycikkek köre szűkült is a kereskedelemben, azért még jó néhány terméket hiába keresnek a vevők a boltokban. Ez az országos gondok közé is tartozik.

— Hogyan alakultak a beruházások 1986-ban?

— A beruházásosság változatlan, néhány jelentős fejlesztés volt a vállalatoknál, de ez úgy tűnik, nem elég ahhoz, hogy a valóságos termékszerkezet-váltás Szegeden és környékén végbemehessen. A szénhidrogén-kitermelésben folytatódott a nyomásfokozás és előrehaladtak a harmadlagos kitermelési eljárásokkal. Befejződött a szalámigyár rekonstrukciója, költöztek új létesítményekre a Taurusnál és a Defagnál. Sajnos, néhány vállalatnál még a reménye is kécsi a fejlesztésnek, ilyen az öntöde vagy a Pannónia. A fejlődés már második éve igen differenciált, jelentős előrehaladást lehet látni a leányvállalatoknál: a Kéziszerszámgyárban és az Ikarusznál. A vegyipar megtartotta dinamikáját, ha kicsit csökként is a növekedés nagyságrendje. Jó évet zár a Konzervgyár és a Paprikafeldolgozó Vállalat.

— Mit várhatunk a Szalámigyár önállóságától?

— Most dolgoznak az új szervezeti forma kialakításán. Nem lesz kicsi a feladat, hiszen az alapanyag-ellátásban már tavaly is gondok mutatkoztak. Úgy tűnik, megindult a hús-kombinátor egymás közötti versenye az alapanyagért. Oda kell figyelni a rekonstrukció utáni teljes kapacitáskihasználásra és az önálló vállalatként a piaci megjelenésre. Az első év döntő lesz.

— Jelentős a városi könnyűipar.

— A textilipar azt hozta, amit tőle várni lehetett. Nehezebb helyzetbe kerültek a késztermék-előállítók, ruhások, cipősök, állami vállalatok és szövetkezetek egyaránt. Minőség javításával azért lehetne újabb piacokat is találni.

— Térjünk át az 1987-es évre. Úgy tűnik, Szegeden túl sok a közepes vállalat.

— Ez igaz. A vállalkozókésztség nem erős oldala a szegedi egységeknek, kivéve elsősorban a vegyipari üzemeket és az élelmiszeripar egy részét, továbbá néhány nagykereskedelmi vállalatot. Véleményem szerint a vezetők felé hangsúlyoznunk kell, hogy közepes szinten a szabályozás 1988-ra várható módosítása után nem lehet megélni idehaza sem. Elsősorban a vezetői gondolkodásban van szükség váltásra. Össze kell szedni a mindenhol megtalálható fiatal és idős szakemberek elképzeléseit, ami alapján ki lehet lépni a középszerűségből. Ezt egy nagyarányú fejlesztésnél is fontosabbnak tartom. Ehhez meg kell találni a műszaki értelmiség anyagi érdekeltisége megteremtésének lehetőségét is. Erre már több jó példa van. Meggyőződésem, hogy a dolgozó kollektívák megértik és elfogadják: az eredményesebb jövő érdekében jobban kell elismerni az alkotó szellemi munkát. Ugyanakkor itt is hangsúlyozni kell a differenciálást, mert nem pusztán a végzettség elismeréséről van szó, hanem a végzettségen alapuló magasabb szellemi és irányítói tevékenységről. Tehát alapvető fontosságúnak tartom erre az évre, hogy a vezetői gondolkodás és magatartás ki-mozduljon a középszerűségből, programunkban ezért foglaltuk meg azt, hogy „teljes támogatásban kell részesíteni a határozott, a munkát megkövet-

Január az előző évi eredmények összegzése és a tervezés végleges befejezésének időszaka a gazdaságban. Szeged és környéke elmúlt évi mutatóinak áttekintésére és az ideai elképzelések felvázolására kérjük meg Fraknóy Gábort, az MSZMP városi bizottságának titkárát.

lő, vállalkozó, mindig többet akaró típusú vezetőket. Ugyanakkor a középszerű, megújulásra képtelen vezetők felmentésére gyors lépéseket kell kezdeményezni." Így előfordulhat, hogy kénytelenek leszünk a vállalati tanácsoknak, kinevezőknek ajánlani a középszerű irányítóknak a felmentését annak érdekében, hogy a jövőben dinamikusabb fejlődésre legyen képes az adott vállalat vagy szövetkezet.

— Ezek szerint a városi pártbizottság általában nem elégedett a város gazdasági vezetőinek vállalkozói kedvével?

— Ez így van. Hadd mondjak egy példát, ami ha nem is bizonyított, de egy kicsit jellemző. A közgazdasági napok keretében a Vidia klubjában sikervállalatok első számú vezetői sikeres vállalkozásairól adtak számot. Erre a programra a város más vállalatának vezetői közül senki sem volt kíváncsi.

— A vezetői beosztások sem mindig csábítóak.

— Ezt így nem írom alá, még akkor sem, ha ezt gyakran vezetők is hangsúlyozzák. Szerintem a vezetői munka csodálatos tevékenység, minden nehézsége ellenére is. Ha hasonlítani kellene, a kutató munkájához tudnám, aki állandóan keresi az újat, a jobb megoldásokat. Ugyanakkor rujnból és fásultan vezetni nem lehet, ilyenkor változtatni kell. Hogy a vezetői munkának van vonzereje, mutatja: a különböző pályázatokon már most sem jellemző, hogy alacsony a jelentkezők száma. Ma már a vezetők anyagi és erkölcsi megbecsülése sem olyan, mint akárcsak három évvel ezelőtt volt. Ezen a gondon segítettek a vállalati tanácsok is.

— A városi pártbizottság programjában hangsúlyozottan szerepel a vezetők felelőssége és a számonkérés is.

— Az MSZMP KB novemberi határozatában is megfogalmazódott, hogy nem sok, talán az utolsó lehetőségünk a mostani, hogy a gazdaság jelenlegi állapotából kimozduljon. S ez a dokumentum is a megelőzőknél keményebben fogalmaz. A felelősség biztosítása és érvényesítése ehhez az elmozduláshoz feltétlenül fontos. A jó döntéseket egyszerűen már végre is kellene hajtani. Ezt csak úgy tudom elképzelni, ha a megvalósítás nem sikerül, akkor azért valaki felelős, s a hibát számon kell kérni és dönteni kell a felelősség érvényesítésének mértékéről.

— Az utóbbi időszakban a gazdasággal kapcsolatos bírósági ügyek mintha megszorodtak volna Szegeden.

— Volt néhány ilyen ügy, azt hiszem, nem több az országos átlagnál. Ezek ellen szigorúan kell harcolni.

— Sokat beszélünk takarékoságról, hatékonyságról. Úgy tűnik, ez még mindig inkább kampányfeladat, mint folyamatos tevékenység a vállalati gyakorlatban.

— Ez sok helyen így van, de jó példák is akadnak. Az energiafelhasználás Szegeden valamelyest javult az ipari üzemekben. Az országosan a hetvenes évek végén az anyag- és energiafelhasználás visszafogására megindult pozitív feladat 1985-ben megállt. Szeged gazdálkodó egységeinek egy részénél hasonló a helyzet. A hatékonysággal kapcsolatos tervek már készülnek, de ezek az esetek többségében csak tervek, mert nincsenek közgazdasági elemzéssel (például költségelemzés) meg-alapozva. Biztos, hogy van mit tenni ezen a területen is. És az sem lenne baj, ha a gazdasági szabályozás jobban kényszerítene

— Mennyire a központi szabályozás hibája az export visszaesése?

— Az elmúlt év közepén nagyon alapos vizsgálódásunk volt az exportmunkával kapcsolatosan. Megállapítottuk, hogy a központi szabályozás jelentős felelősséggel tartozik. Főként a dollárexport egyre csökken. A 85-ös sikertelenségek láttán nem volt igazán ösztönző a konvertibilis export, a vállalatok sokszor jobban jártak, ha termékeiket a hazai piacon értékesítették. Az export fejlesztésében jelentős változást az erre a célra nyújtott hiteleknek kellett volna hoznia. Az igen kemény feltételeket Szegeden sajnos igen kevesen vállalták. Csak néhány élelmiszeripari üzem, néhány szövetkezet mert pályázni. Ma még nehéz megmondani, hogy ezzel milyen, a jövő szempontjából fontos lehetőségekről mondtunk le.

— A pártbizottság állásfoglalása szól a személyi jövedelmek további differenciálásáról is. A városi közvéleményében talán a legtöbb megjegyzésre nem is a vállalatokon belüli eltérések, hanem egyes kiugró jövedelmek adnak okot.

— Véleményem szerint a vállalatokon belül sincs igazán megoldva a differenciálás. Környezetünkben vannak láthatóan jól élő, könnyen jövedelemhez jutó emberek is. Ha valaki kisvállalkozásba kezd és egy olyan területen vállal kockázatot, amely valamilyen valóságos — ezt hangsúlyozom — hiányt pótol, ebben az esetben nem tartom elfogadhatatlannak, hogy az átlagnál többet keressen. De az is igaz, hogy az adórendszerünkön még lehetne mit javítani, anélkül, hogy a tisztességes kisvállalkozási szellemet sértenénk.

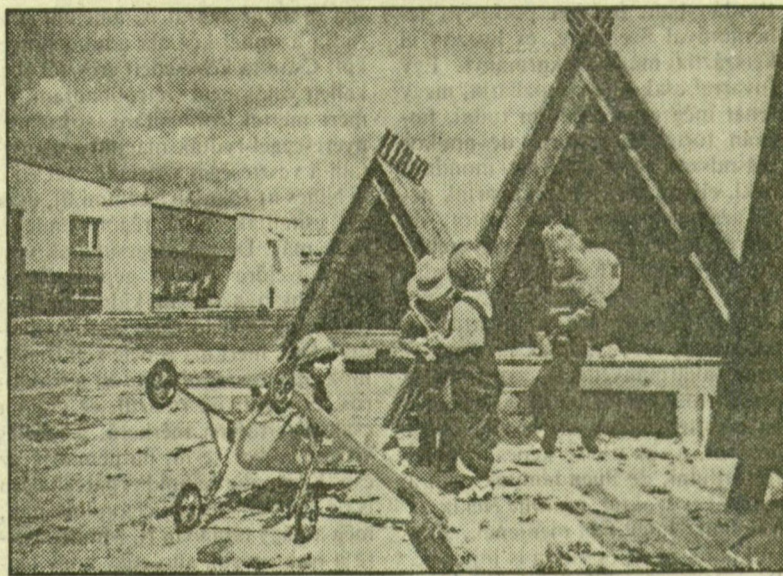
— Az idén, illetve a következő években Szeged gazdaságának szerkezte várhatóan hogyan változik?

— Az eddigi eredmények alapján egyértelmű, hogy a város vegyipara az, amely még nagyon szép dolgokra képes. Az új szabályozásban valószínűleg az eddigi dinamikus fejlődésüket meg tudják tartani, sőt fokozhatják is. Az idén mindenképpen lépni kell a biotechnológiában is. Ebben a térségben igazi új eredmények lehetősége itt van. Növekedést várok az élelmiszeriparban elsősorban minőségben, választékban, annál is inkább, mert ők az elmúlt időszakban is többet mertek vállalkozni az átlagnál és ez biztató alapot jelenthet. Más területeken nincsen túlzottan nagy mozgáster. Ha a könnyűiparunk, gépiparunk tartani tudja pozícióját, vagy egyes vállalatok eredménye javul, az is jelentős siker lesz. A feladatokra való mozgósításban, a kollektívák meggyőzésében, a gazdaság segítésében kimagasló és fontos szerepe lesz a párt-szervezeteknek. Ezek ilyen irányú munkájának erősítésére feltétlenül szükség van. Összegezve: azt hiszem, a vegyipar és a biotechnológia az, amelyek kulcsszerepe lesz Szeged és környéke ipari arculatának további formálásában.

BŐLE ISTVÁN

Battonya testvére

SOS-FALU LENGYELORSZÁGBAN

Az első lakók 1983 augusztusában költöztek be házaikba. Az osztrák Hermann Gmeiner professzornak, az SOS-gyermekfalu-mozgalom alapítójának és elnökének kezdeményezése vetette meg az alapjait Lengyelországban a bilgoraji gyermekfalunak.

A megnyitására annak idején sok neves személyiség érkezett, köztük a magyar művelődési minisztérium képviselője is. A Battonyán létesített magyarországi gyermekfalu megnyitóján pedig a bilgoraji gyermekfalu igazgatója vett részt.

Barbara „mama”

A ház előtt, amelynek a lakóit meg kívánom látogatni, egy terebélyes kutyáol. Az állatokkal való kapcsolat, és a róluk való gondoskodás köztudottan pozitív hatással van a gyermek lelkületének alakítására. Egy 6 év körüli kisfiú kacagva kergetőzik a hinta körül egy kutyával, melynek láthatólag szintén kedve van a játék. Az előszobában hét gyermek „mamája” (közülük öten testvérek), Barbara Cwaline köszönt. A nagy, vagy játékszobában gyönyörű, világos színű bútorok és sok virág. A puha szőnyegen szanaszét heverő játékok, amelyeket az 5 éves Michal éppen most próbál nagy igyekezettel összeszedni. Ezenkívül van még egy szoba a „mama”, vagyis a nevelőanya, és öt szoba a gyerekek számára. Ez utóbbiak közül az egyikben a „néni” a 9 éves Tomeket kérdezi ki az aznapi leckéből (a magányos, gyermektelen nőkből álló említett „néni” — közülük egy-egy jut két házra —, szabadságuk idején a nevelőanyákat helyettesítik, segítenek a ház körüli munkában, takarításban). Az emeleti szobában a 10 éves Beata a féléves Jolát próbálja éppen álomba ringatni.

Csak

a legrátermettebbeket

Barbara, a nevelőanya Varsóból származik, korábban földrajztanár-nő volt. A többiekhez hasonlóan őt is igen alapos selejtező vizsgákon ke-

resztül választották ki nevelőanyá-nak. A sajtó, a rádió és a tv felhívá-sára több mint 600 nő jelentkezett nevelőanyának. A három hónapos pszichológiai-pedagógiai tanfolyam-ra már csak 22 jelöltet javasoltak a szakemberek. A hegyekben, a Szudétákban rendezett nyári táborban pedig már csak 16-an voltak. Az egyikük itt visszalépett. Csak a legkitartóbb, gyermekszertető, legrátermettebb 25–40 év közötti életkorú, legalább középfokú képzettséggel rendelkező nők maradtak. A nevelő-anyák mindegyike teljes szabadságot élvez a ház vezetésében és a gyermeknevelésben. Maga dönti el, mit főz ebédre, hogyan öltözteti a gyer-mekeket, s miként rendezi be a lakást. Takarítanak, bevásárolnak, vezetik a háztartási elszámolást.

A gyermekfalu központjában nagy épület emelkedik: itt van a kul-

túrterem, a fotószakkör és a különböző játéktérmekek. Ugyancsak itt van az orvosi rendelő, valamint a logopédus és az átnivelő pedagógus szobá-ja is.

A gyermekfaluból a gyerekek a bilgoraji városi óvodába és iskolába járnak, s meglátogathatják kint élő barátaikat. Mind a nevelőanyák, mint pedig a gyerekek szabadon ki-járhatnak amikor és ahová csak akarnak, a moziba vagy sétálni. A kisvárosi gyerekek is bejárhatnak a gyermekfaluba társaikkal, s együtt játszanak a játszótéren.

Mi lesz velük?

Néhány év múlva azonban a gyere-kek felcseperednek — mi lesz velük, miután felnőttkorba lépnek? Teodo-ra Bialas igazgatóhelyettes elmondja, hogy a felnőttkor elérésekor valamennyien lakás-takarékkönyvet kapnak, és megkezdhetik önálló éle-tüket. Csak miután a nevelőanya „szárnyára bocsátotta” valamennyi gyermekét, azután kezdődik az újabb verbuválás. Újabb gyermeket addig nem vesznek fel a családba. A nyugdíjkorhatárt elérő nevelőanyák pedagógusi nyugdíjba mennek, s visszatérnek saját környezetükbe, és a gyerekfalu újabb nevelőanyákat toboroz.

Amikor elbúcsúztam Barbara „mamától” és a gondjaira bízott gyermekektől, megkérdeztem, hogy milyen sokáig lesz képes itt kitartani? „Gondolom, hogy végig” — válaszolta mosolyogva. S valószínűleg így vélekednek a többiek is, mert ed-dig még egy sem lépett vissza.

G. D.

BERTÓK LÁSZLÓ

Prédikáció

Mint hogy az önsajnálát és az öndicséret ugyanannak az éremnek a két oldala, és mindegy, hogy csak ünnepnapokon, vagy csupán otthon az egyik falról a másikig viseled, érdemtelenné válsz az őszinte érzelme, és ne csodálkozz; ha elfordulnak, vagy összekacsintva a saját sebeikre mutatnak, a saját vállukat veregetik akkor is, amikor tényleg bajban vagy, s igazán megdicsérhetnének, mert tudod már, hogy az éremnek harmadik oldala nincsen, csak a rémület, amit nem lehet többé eltakarni.